

nat el del poble de *Salàs*; un *Saliciduni* de l'irlandès ogàmic (Weisgerber, *Rben. Germ-Celt.*, p. 72). Mores i vagues possibilitats, mancades del decisiu suport que donen a SALARO-DUNUM les truites conegudíssimes de la Garona de Pujolo.

SALARSA

Llogaret de l'alta Garrotxa, agre. al mun. de Beget: masos escampats entorn de la vella església de Sant Valentí, en una vall que baixa de St. Antoni de Camprodon, per Bolòs, a desaiguar per la dr. al riu Llierca, una hora, o no gaire més, al SO. del poble de Beget.

PRON.: *səlársə* (oït a Talric i a Freixenet, 1932), i després, repetidament, a Beget, Oix etc.; per més que alguns pagesos es recorden més del nom de la parròquia: *sam b(ə)lanti*. És inexacta la grafia *Salarza* de CATorras: sempre s'ha dit amb *s* sorda, que alguns grafiaven amb *ç* (Botet, GGC), si bé ja se sap que en alguns textos antics s'ha usat la *z* amb el valor de *ç*.

MENCIONS ANT. 959: «*Ipsa Arza* --- Beiedo --- Petra ['Pera'], *Longania, Bolosso* ---» (Udina, *Arch. Cond. S. X*, § 144, 308.7) (també la serra i mas de *Llonganya* és ben conegut: alta carena entre Salarsa i la Vall del Bac); 965: «alode in com. Bisuldunensi, in locum q. dicunt *Arca* [lleg. *Arça*]» (Monsalv. xi, 206) (suposo és el mateix *Arca* que trobo en una cita sense data de Villan., *Vi. Lit.* viii, 236). I un text igual es repeteix en Monsalv. xv, 205 i 207, en el qual es permuta un alou de *Salarsa* per un de Vidrà. 979, en el testament del Comte de Besalú: «Alodem q. nom. *Arcia*» (Monsalv. i, 240).

I anàlogament des del 1000: 1017, Butlla de Bonifaci VIII que assigna al monestir de Camprodon: «alodem *Pugna francorum*, alodem *Grado*, al. qui est in *Bolosso*, al. qui est in *Arza*, cum term. et adjacentiis suis, et alodem quem dicunt *Beget*» (*MarcaH.*, § 175, 1002.6f.); 1168: «*Villare de Arça*» (Villan., *Vi. Lit.* v, 268); 1262: *Arça* (MiretS., *Itin. de J. I.*, p. 326); 1338: «rector ecclesie de *S'Arza*, Gerundensis diocesis» (Aلسius, *Ensaig Hist. de Banyoles*, p. 414); 1362: «clericus Sti. Valentino de *Arça*, par. de *Bageto*» (*Llibre Verd*, Alsius, *Nom.*, 101).

N'hi ha encara una menció de les més antigues, a. 937, que no coneixem, però, directament, sinó a través d'una espècie de paràfrasi que ens en comunica Monsalv. (xi, 166): «termino de *Salarzano* --- rio *Lizerca* --- in *ipsa Arca*», doc. marcant les afrontacions de «Mediano» (o sigui *Maians*, llogaret uns 5 k. al ENE. de Beget). No se sap si ho tenia vist de primera mà o a través d'una nota d'altri, ni quins mots hi ha omès, ni si ell o el seu model hi han fet canvis en la forma i sintaxi dels mots. Entenc que devia dir «termino *Salarzano* et rio *Lizerca*»: un adjectiu baix-llatí *salarzānus* deriv. de *Salarsa*, tal com els escribes creaven llavors adjectius: *Sevedano* 'pertanyent a Seva', *Baritano* 'pertanyent a Bar o el Baridà', *Calidensis* de Cal-

des, Sadernesio de Sadernes (veg. art. *Saderra*). Llavors els mots següents *Ipsa Arca* ¿tornarien a donar el nom de *Salarsa* en una forma diferent (amb *c = ç*)? O més aviat aquest seria *Salarca* (amb *ca = ka*)? Car justament *Salarka* també existeix, i com ja veurem es troba una mica més a l'O. en la vall de Camprodon.

El nom de Salarsa es repeteix en altres paratges, part en forma igual, i part en formes diferents, però semblants, més o menys variades.

Igual: 2) *Collet Salarsa*, a l'alt Gironès, damunt i a l'Oest de Sant Aniol de Finestres (o sigui uns 25 o 30 k. al SE. de Salarsa): és per on passa el camí ral anant de *Les Medes* a *Les Encies*: entre la cota 569 i la serra de *Les Medes*, quan comença a baixar cap als *Arcous* (oït «a *çol səlársə*» o «al *collet səlársə*» (1968, XLIV, 999).

I noms de forma relacionada, els uns (II) sense el mot terminal (*arsa*), però amb l'element inicial *Sal-* seguit d'un mot més o menys diferent; els altres (III) formats amb *-arsa* o un mot semblant, però sense *Sal-*.

IIa: Collada i Plans de *Salarca* (CATorras, *Garrotxa*, p. 89); pron.: *səlárkə* a la Serra de *Cavallera*, damunt Camprodon, entre *Cavallera* i *Abella*, vora l'antiga «pedra dels Tres Bisbats», que era al peu de *çol-səlárkə*: pron. així per Mn. Julià Pascual (monogr. Amigó-Pascual, n.º 984, amb addicions d'ell en *EntreDL* II, 129).

IIb) el grup *Salom, Salerm, Salort*, de què parlaré després, junt amb *La Secuita* i *St. Pessela(r)ç*.

III. a) *Les Arçoles*, gran mas amb moltes terres, 2 k. ENE. de Salarsa, en una vall paral·lela al N. de la de Salarsa: hi passa el vell camí ral de Camprodon a Beget, a mitja baixada des del Coll de la Boixeda a Beget (1985, 1991 etc.).

A la vista dels llocs es té la impressió que *La Arçola* seria «diminutiu toponímic» de *Sa-L'Arça*, però sense el *Sa-* i després pluralitzat *Arçoles*. Suposem que en altre temps, *Salarsa*, lloc més antic i més important, fos el lloc-mare de *Les Arçoles*, poblat més tardà, de nom modelat sobre el del nom mare.

b) *Pla de l'Arç*, nom d'un mas dalt del vessant Sud de la vall de *Salarsa* (segons IGC a 1110 alt.), cosa de 1k5 al SSO. de Salarsa.

c) *Arça-mala*. 1) en un doc. rossellonès, relatiu a *Montescot*. a. 1073: «loco vocato *Arcea Mala* --- in *Arcea*, in ipso vineario» (colle. Moreau xxx, 231).

2) A la Garrotxa, prop de *Porreres* (Vall del Bac o de *Bianya*), en un doc. de 1324 relatiu a *La Ral* de *St. Pau* de *Seguries*: «P. de *Condeminis* parrochie de *Porreriis* et R. *Berengarius* de *Arsa Mala*, parr. *Sanctorum Joannis et Pauli*», en un document que em comunica Mn. Pascual.

3) *Assamala*, mas i pont en el te. de la Parròquia de *Ripoll* (entre *Ripoll* i *Vallfogona*, 1953, XIII, 142), oït *asəmálə*, però sens dubte és reducció de *ars-*.

Combinació que s'explica molt bé partint del nom de *l'arç*, o espin-alb (arç blanc o aranyoner) arbust eri-